

श्री शनैश्वर देवस्थान, शिंगणापूर,
ता.नेवासा, जि.अहिल्यानगर या
विश्वस्तव्यवस्थेवर प्रशासक म्हणून
जिल्हाधिकारी, अहिल्यानगर यांना
नियुक्त करणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन
विधि व न्याय विभाग,
शासन निर्णय क्र.सासंवि - शदेवि-२२२०/प्र.क्र.२९/का.१६
मंत्रालय, मुंबई
दिनांक:- २२ सप्टेंबर, २०२५

वाचा:- श्री शनैश्वर देवस्थान विश्वस्तव्यवस्था (शिंगणापूर) अधिनियम, २०१८.

प्रस्तावना:-

श्री शनैश्वर देवस्थान, शिंगणापूर, जिल्हा अहिल्यानगर हे राज्यातील एक अत्यंत प्रसिद्ध व ऐतिहासिक देवस्थान असून दरवर्षी लाखो भाविक येथे श्रद्धेने दर्शनासाठी येत असतात. भाविकांच्या धार्मिक श्रद्धा, भावभावना आणि जनहिताच्या दृष्टीने या देवस्थानचे प्रशासन सुयोग्य, पारदर्शक, सुसूत्र व उत्तरदायित्वपूर्ण असणे अत्यंत आवश्यक आहे.

महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियमान्वये, शिंगणापूर, जिल्हा अहिल्यानगर येथील " श्री शनैश्वर देवस्थान" या नावाने नोंदणी झालेली सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था पुनर्घटित करणे, तसेच शिंगणापूर येथील श्री शनैश्वर मंदिर या देवस्थानचे सुयोग्य, पारदर्शक व उत्तरदायित्वपूर्ण प्रशासन सुनिश्चित करणे आणि त्या विश्वस्तव्यवस्थेवर राज्य शासनमार्फत आवश्यक नियंत्रण ठेवणे, तसेच त्यास अनुषंगिक व संबंधित बाबींसाठी तरतूद करण्याच्या उद्देशाने, श्री शनैश्वर देवस्थान विश्वस्तव्यवस्था (शिंगणापूर) अधिनियम, २०१८ हा अधिनियम दिनांक १३ ऑगस्ट, २०१८ रोजी महाराष्ट्र शासन राजपत्रात प्रसिद्ध करण्यात आलेला आहे.

सदर अधिनियम दिनांक २२ सप्टेंबर, २०२५ पासून अंमलात आलेला आहे. उक्त अधिनियमातील कलम ५ च्या उपकलम (१) अन्वये, देवस्थान विश्वस्तव्यवस्थेचे व्यवस्थापन करण्याच्या प्रयोजनार्थ, शासनाकडून "श्री शनैश्वर देवस्थान विश्वस्तव्यवस्था व्यवस्थापन समिती" या नावाने संबोधली जाणारी एक समिती स्थापन करण्याची तरतूद आहे.

श्री शनैश्वर देवस्थान विश्वस्त मंडळाच्या व्यवस्थापनाखाली असताना, देवस्थानच्या प्रशासनात विविध प्रकारच्या अनियमितता, बनावट ॲप्स संदर्भातील घोटाळा, आर्थिक गैरव्यवहार व भ्रष्टाचार, देवस्थानातील हिंदू व मुस्लिम धर्मीय कर्मचार्यांमध्ये निर्माण झालेली वैमनस्यपूर्ण परिस्थिती, श्री शनिदेवाचे चौथऱ्यावरून वाद, यावरून कायदा व सुव्यवस्थेचा प्रश्न निर्माण होणे, तसेच देवस्थानचे उप कार्यकारी अधिकारी यांच्या आत्महत्येसारख्या अत्यंत गंभीर घटना शासनाच्या निदर्शनास आलेल्या आहेत. अशा गंभीर बाबींमुळे देवस्थानच्या कार्यप्रणालीबाबत सर्वसामान्य भाविकांमध्ये अस्वस्थता व तीव्र रोष निर्माण होऊन, देवस्थानावरील त्यांचा विश्वास डळमळीत झालेला आहे. त्यामुळे, भाविकांचा विश्वास अबाधित राखण्यासाठी, देवस्थानच्या प्रशासनात सुसूत्रता, पारदर्शकता आणि उत्तरदायित्व सुनिश्चित

करण्याच्या दृष्टीने सदर अधिनियमाची अंमलबजावणी करणे आवश्यक होते. त्यासाठी श्री शनैश्वर देवस्थान विश्वस्तव्यवस्था (शिंंगणापूर) अधिनियम, २०१८ दि.२२.०९.२०२५ रोजी पासून लागू करण्यात आला आहे.

सदर अधिनियम अंमलात आलेला असला तरी, अधिनियमातील कलम ५ च्या उपकलम (१) अन्वये स्थापन करण्यात येणारी “श्री शनैश्वर देवस्थान विश्वस्तव्यवस्था व्यवस्थापन समिती” गठीत करण्याची कार्यवाही शासन स्तरावर सुरु आहे. सदर समिती गठीत होण्यासाठी काही कालावधी लागणार आहे. त्यामुळे सदर समिती गठीत होईपर्यंत देवस्थानचा कारभार सुरळीत, शिस्तबद्ध व पारदर्शकपणे चालविणे, तसेच भाविकांना आवश्यक सेवा सुविधा उपलब्ध करून देणे आवश्यक असल्याने, देवस्थान विश्वस्तव्यवस्थेच्या व्यवस्थापनासाठी अंतरिम स्वरूपात प्रशासक नेमण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय:-

श्री शनैश्वर देवस्थान विश्वस्तव्यवस्था (शिंंगणापूर) अधिनियम, २०१८ मधील कलम ५ च्या उपकलम (१) अन्वये, “श्री शनैश्वर देवस्थान विश्वस्तव्यवस्था व्यवस्थापन समिती” या नावाने संबोधली जाणारी समिती गठीत होईपर्यंत, सदर देवस्थान विश्वस्तव्यवस्थेचा कारभार सुरळीत, सुसूत्र, पारदर्शक आणि शिस्तबद्ध पद्धतीने चालविला जावा, तसेच देवस्थानच्या दैनंदिन व्यवहाराचे व्यवस्थापन विनाविघ्न पार पाडले जावे, याकरिता जिल्हाधिकारी, अहिल्यानगर यांची “प्रशासक” म्हणून तात्पुरती नियुक्ती करण्यात येत आहे. त्यांनी सदर देवस्थान विश्वस्तव्यवस्थेचे संपूर्ण प्रशासन, व्यवहार, वित्तीय बाबी, संपत्तीचे संरक्षण, तसेच भक्तांसाठीच्या सर्व सेवा-सुविधा यांचे व्यवस्थापन जबाबदारीपूर्वक पार पाडावे.

ही नियुक्ती वर नमूद व्यवस्थापन समिती विधिपूर्वक गठीत होईपर्यंत किंवा शासनाचे पुढील आदेश येईपर्यंत, यापैकी जे आधी होईल तोपर्यंत लागू राहील. व्यवस्थापन समिती गठीत झाल्यानंतर, या प्रशासकाची नियुक्ती आपोआप समाप्त होईल आणि त्यांनी देवस्थानचा कारभार तात्काळ समितीकडे सुपूर्द करणे आवश्यक राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०९२२१८५५५०१८१२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(सागर ज. बोंद्रे)
उप विधि सल्लागार-नि-उप सचिव
महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

१. मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई

२. मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा.उप मुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
५. मा.राज्यमंत्री (विधि व न्याय) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
७. मा.प्रधान सचिव व विधि परामर्शी, विधि व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. मा.प्रधान सचिव व वरिष्ठ विधि सल्लागार, विधि व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. मा.धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१०. विभागीय आयुक्त, नाशिक विभाग, नाशिक.
- ११.महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र-१, मुंबई.
- १२.महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र-२, नागपूर.
- १३.सहायक सॉलिसिटर-नि-उप सचिव, विधि व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १४.जिल्हाधिकारी, अहिल्यानगर
- १५.निवडनस्ती का-१६.